
ІНСТИТУТ ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ПРАВА

УДК 37.014 (477)

Жабінець Н. В.

ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Найбільш вигідними інвестиціями на сучасному економічному етапі суспільного розвитку є інвестиції в знання людини. Освітній рівень, вміння набувати, володіти та перетворювати інформацію у знання, застосовувати її визначають місце і соціальну роль людини в постіндустріальному суспільстві, є запорукою її життєвого успіху. Досліджуючи соціально-економічні відносини сучасного суспільства, російський вчений В. Іноземцев визначає інформацію та знання як цінність, що підносить значення працівника, котрий володіє "унікальними здібностями, які є результатом навчання й творчого пошуку" [2, с. 10].

Саме освіті відводиться провідна роль для того, щоб збалансувати, синтезувати й інтегрувати розпорошені цінності сучасного перехідного соціуму у формі певного ідеалу подальшого розвитку України [5, с. 236]. Сучасна освіта здатна на запит та за підтримки держави сформувати особистість з свідомим, творчим та активним ставленням до дійсності, з сформованою громадською позицією, особистість певного затребуваного типу. Для забезпечення реалізації інтересів держави в сфері освіти необхідним є створення державної освітньої політики. "Освітня політика – це передусім політика, що забезпечує розвиток і функціонування системи освіти. Вона спрямована на забезпечення суспільства знаннями, необхідними для суспільного розвитку" [1, с. 20].

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки визначає, що освіта належить до найважливіших напрямків державної політики України. Держава виходить з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості [6].

Державна освітня політика виступає механізмом державного управління освітою, що здатна забезпечити контроль за якістю освіти, вплив на систему освіти в цілому, підготовку спеціалістів з високою професійною компетентністю. Держава через освітню політику реалізує суспільні інтереси в галузі освіти, визначаючи пріоритетні напрямки управління, планування та фінансування системи освіти та контролю за нею.

В Україні від початку 90-х років відбуваються зміни в системі освіти, які зводяться до необхідності трансформувати та модернізувати цю систему, адаптувати її до потреб сучасної держави й інтегрувати в міжнародне освітнє середовище [4]. Як зазначає Т. П. Козарь "В Україні впродовж останніх десятиріч головною проблемою в системі освіти, зокрема вищої, було і залишається забезпечення якості підготовки фахівців на рівні вимог, які висуває держава й які повсякчас зростають" [3, с. 110].

Ефективною передумовою вирішення проблем створення та реалізації освітньої політики, яка відповідатиме цілям та ідеалам сучасного суспільства, можливостям держави, запитам європейського та міжнародного освітнього простору є визначення її мети, розробка та прийняття на загальнодержавному рівні законів та інших нормативно-правових актів. В Україні державна освітня політика базується на такій законодавчій основі як Закони України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про професійно-технічну освіту", "Про загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", "Про дошкільну освіту".

Слід зазначити, що сучасний стан соціально-економічного розвитку нашої держави визначає основні напрямками розвитку економічного і соціального прогресу, а отже й елементів системи освіти. Для відповідності вимогам освітнього європростору, глобалізаційним процесам, тенденціям формування єдиної світової цивілізації існуюча в Україні правова база потребує внесення змін.

Небезпечним залишається стихійне, некероване впровадження запозичених цінностей західного суспільства, які нав'язуються суспільству без урахування його ментально-психологічних особливостей. Лише створивши умови для діалогу національних культурних цінностей, можна розраховувати на природне взаємозбагачення культур, їх інтеграцію. Разом з тим, розвиваючи національну систему освіти, необхідно приділити увагу створенню сучасної, конкурентноспроможної на ринку знань та інформації, відповідної до європейських критеріїв і стандартів моделі освітньої системи України.

Дослідження стану вітчизняної освітньої галузі дозволяє акцентувати увагу на важливості

підвищення рівня освіти, значенні гуманітарної освіти, необхідності змін в її змісті, формах та методах. Необхідним, на нашу думку, є реформування освіти в Україні, створення системи громадянської освіти, що надасть шансів особистості бути залученою до глобального простору, за умов урахування та гармонійного поєднання демократичних цінностей з комплексом національних традицій. На ефективність державної освітньої політики можна розраховувати за умов активної та відповідальної позиції громадянської системи управління, її відкритості та демократичності.

Перед державою та суспільством стоять значні завдання в питаннях продовження реформування системи освіти, удосконалення системи управління освітою, надання конкурентноспроможних на світовому ринку освітніх послуг, забезпечення життєдіяльності навчальних закладів, підготовки компетентних управлінців освітньою галуззю та забезпеченості науково-педагогічними кадрами освітнього процесу. Формування державної освітньої політики повинно здійснюватись в напрямку модернізації системи освіти, відповідності потреб інформаційного суспільства.

Реформування системи освіти, визначення напрямків державної освітньої політики, запровадження державних освітніх стандартів надає шанс Україні бути залученою до глобального освітнього простору, за умов урахування та гармонійного поєднання демократичних цінностей з комплексом традицій, базових цінностей українського суспільства.

Освітня політика має стати тим напрямком суспільної політики, який би ввібрав всі основні принципи державного розвитку національної системи освіти з урахуванням тенденцій сучасного світового освітнього простору. Проведення цілеспрямованої державної освітньої політики призведе до поступового зростання конкурентноспроможності країни, формування гуманістичної парадигми освіти.

Використана література:

1. Журавський В. С. Державна освітня політика: поняття, системність, політичні аспекти / В. С. Журавський // Правова держава: щорічник наукових праць. – Вип. 14. – К. – 2003. – С. 20-30.
2. Иноземцев В. Л. Собственность в постиндустриальном обществе и исторической ретроспективе / В. Л. Иноземцев // Вопросы философии. – 2000. – № 12. – С. 3-13.
3. Козарь Т. П. Сутність та правові основи реалізації державної освітньої політики в Україні / Т. П. Козарь // Держава та регіони: наук.-виробн. журн. Серія: Державне управління. – Запоріжжя : Класич. приватний ун-т, 2011. – № 2. – С. 110-113.
4. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.
5. Молодиченко В. В. Модернізація цінностей в українському суспільстві засобами освіти: (філософський аналіз) / В. В. Молодиченко. – К. : Знання Укр., 2010. – 383 с.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.oseu.edu.ua/ukr-rus/univer/csot/files/nsro_2012-2021.pdf

Аннотація

В статті проаналізована сутність державної освітньої політики, визначені основні напрями її реалізації в Україні. Відзначається необхідність подальшої модернізації та трансформації національної системи освіти, залучення до плідного співробітництва суспільства.

Annotation

The article analyses the essence of State education policy, the principal directions of its implementation in Ukraine. There is a need to further modernization and transformation of the national education system, bringing to the fruitful cooperation of the public.

УДК 066:378

Плахтій Ю. В.

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ „ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИМІРУ В ОСВІТІ” ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Процес європейської інтеграції стосується не лише економічної та політичної складової суспільного життя, а охоплює також культурну, наукову, освітню сфери. Результатом глобальних інтеграційних процесів в освіті Європейського Союзу стало формування “європейського освітнього виміру”, тобто єдиного стандарту в освіті.

Започаткований наприкінці 80-х років транснаціональний проект “Європейський вимір в освіті” став новою якісною віхою в розвитку процесів інтеграції і формування єдиного освітнього простору в Європі [1, с. 15]. Він спрямований на досягнення завдань стратегічного характеру, таких як єдність Європи за умови збереження та розвитку багатокультурності, мобільності, рівня можливості професійного розвитку, високої якості базової освіти для всіх європейців; відкритість Європи для світу.

В історичній еволюції освітньої політики Європейського Союзу виділяють такі етапи формування європейського виміру.

Перший період – з 1957 по 1976 рр., коли реалізація європейського виміру в освіті на практиці